

Podle §u 28 zákona na ochranu republiky má býti pokládáno za přitěžující, když čin byl spáchán na místech nebo za okolností, vyžadujících zvláštní vážnosti, a při tom zákon sám poukazuje výslovně na veřejnoprávní sbory. Nalézací soud proto neprávem uznal, že tu není přitěžující okolnosti a vyměřil následkem toho obžalovanému trest příliš nízký. Bylo proto odvolání vyhověti a obžalovanému trest zvýšiti.

Čís. 1874.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Pokud výzva, aby narukovavši v případě mobilisace použili zbraní k násilnému převratu, spadá pod ustanovení §u 15 čís. 3 zákona.

Výraz »podněcoval« v §u 15 čís. 3 zákona již pojmově označuje jednání vedené úmyslem, aby na mysl posluchačů bylo působeno ve směru zákonem naznačeném; úmysl ten netřeba tu (na rozdíl do §§ů 14 čís. 5 a 18 čís. 1 zákona) zvláště zjišťovati a odůvodňovati.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1925, Zm II 238/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 12. března 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle §u 15 čís. 3, přečinem podle §u 14 čís. 5 a přestupkem podle §u 18 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., pokud čelila proti odsouzení pro zločin §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky. Pokud čelila proti odsuzujícímu výroku pro přečin podle §u 14 čís. 5 a přestupek podle §u 18 čís. 1 zákona, jí vyhověl potud, že rozsudek v těchto bodech zrušil jako zmatečný a věc v rozsahu zrušení vrátil do první stolice k opětovnému projednání a rozsouzení.

D ů v o d y:

Bez důvodna jest zmateční stížnost, pokud čelí proti odsouzení podle bodu 3 rozsudku. Stížnost uplatňuje ve příčině výroku ze 14. srpna 1923 zmatky §u 281 čís. 5, 9 a) i 10 tr. ř., protože výrok o vině vůbec nezjišťuje v tom směru subjektivní stránky zločinu podle §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky (čís. 9 a) a neuvádí ve směru tom důvodů (čís. 5), protože dále výrok »ať nám dají zbraně . . . atd.« neobsahuje skutkové podstaty zločinu podle §u 15 čís. 3 zákona, ježto v něm pro užití všeobecného a neurčitého výrazu »jim« lze stejně dobře spatřovati i pouhé vyzvání k deliktu veřejného násilí proti úředním orgánům, v kterémžto případě by šlo o pouhý delikt podle §u 15 čís. 2 zák. Než rozsudek zjišťuje a odůvodňuje subjektivní stránku deliktu podle §u 15 čís. 3 zákona výslovně tím, že na odůvodněnou výroku, jímž vyslovena vina obžalovaného, uvádí, že obžalovaný, maje jako důvěrník nezaměstanného dělnictva na ně značný vliv, podněcoval svými slovy přítomné k zločinu úkladu o republiku, naznačuje jim, že nezaměstnaní, jakmile by se jim hromadně zbraně dostaly do rukou, měli by se násilně pokusiti o změnu platného právního i hospodářského řádu,

tudíž tím o změnu ústavy republiky, zejména pokud jde o demokratickou její formu. Jelikož výraz »podněcoval« již pojmově označuje vždy jednání vedené úmyslem, aby na mysl posluchačů v naznačeném směru bylo působeno, netřeba úmyslu tohoto, odůvodněného též ještě poukazem na značný vliv, jež pachatel, jako důvěrník měl na posluchače, ještě zvláště zjišťovati a odůvodňovati. Jelikož pak i zjištění významu, jaký mluvící výroku svému přiřkladal a v jakém tudíž slovům jeho dle jeho úmyslu mělo býti rozuměno, spadá do oboru zjištění skutkových, jimiž soud zrušovací při přezkoumávání rozsudku po stránce právní jest podle §u 288 čís. 3, §u 258 tr. ř. vázán, nelze stížnost, snažící se podložit výroku obžalovaného jiný smysl, ve směru §u 281 čís. 10 tr. ř. shledati po zákonu provedenou. Nesejde na tom, zda závadný výrok mohl býti vykládán snad i jinak, než jak soud nalézací pro daný případ zjistil, nýbrž výhradně na tom, zdali smysl, soudem zjištěný, jest dle obsahu výroku vůbec myslitelným, což zmateční stížnost ani nepopírá.

Pokud jde o druhý výrok ze 29. května 1924, v němž soud nalézací shledal rovněž skutkovou podstatu §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky, uplatňuje i tu zmateční stížnost zmatky §u 281 čís. 5 a 10 tr. ř., proto, že rozsudek jest prý v rozporu se spisy, uváděje v důvodech, že svědek V. potvrdil, že o zahraničních nepřátelích a utlačovateli obžalovaný tehdy nemluvil, kdežto dle obsahu protokolu výpověď svědkova zněla: republika je v nebezpečí, přijel Foch a shánět musí vojsko proti nepřátelům republiky; druhý proto, že výrok »narukujte všichni, ale obraťte se proti svým utlačovatelům!« neobsahuje vyzvání k násilnému převratu, když svědek V. výslovně udati, že měl dojem, že se jedná o vyzvání k násilnostem proti určité třídě obyvatelstva, takže výrok nemůže spadati pod § 15 čís. 3, nýbrž jako vyzvání k jinému deliktu jen pod § 15 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Ve směru prvním již sama stížnost uvádí výpověď Dra. V-a, že mluvil prostě o nepřátelích republiky, proto nemůže býti shledán rozpor, uvádí-li rozsudek, a to skutečně v plném souhlase s protokolovanou výpovědí svědka V-a, že obžalovaný tehdy o zahraničních nepřátelích vůbec nemluvil. Ve směru posléze uvedeném zjišťuje soud nalézací v rozsudku jednak ze slov samotných, jak je obžalovaný pronesl, jednak i z celkové jeho řečnické činnosti, že obžalovaný pronesenou řečí podněcoval posluchače k tomu, by v případě mobilisace odepřeli poslušnost představeným úřadům vojenským, případně veliteli udíleným jim rozkazům, a aby sami jsouce ozbrojeni, použili té příležitosti k revoltě, a že měl obžalovaný při tom na mysli — čímž zvláště ještě i subjektivní stránka deliktu zjištěna —, podnítiti posluchače, mezi nimiž bylo mnoho mladíků vojenskou službou povinných i vojenských záložníků, by zbraní použili v případě mobilisace k násilnému převratu. Že by dle tohoto, jak shora již vytknuto, pro posouzení výroku po stránce právní soudem zrušovacím rozhodného výkladu závadných slov nebylo tu skutkové podstaty podle §u 15 čís. 3 zák. na ochr. rep., stížnost sama netvrdí. Pokus její, podložit výroku smysl, jako by bývalo šlo jen o vyzvání k násilnostem proti určité třídě obyvatelstva, jest nepřipustný a nelze ve tvrzení, o něj opíraném, že šlo jen o delikt podle §u 15 čís. 2 cit. zák., shledati vůbec provedení citovaného zmatku hmotněprávního. Budiž proto jen ještě podotknuto, že stížností označený svědek dle protokolu o hlavním pře-

ličení, jak k návrhu státního zastupitelství právoplatně byl doplněn, výslovně též udal: »Měl jsem dojem, že obžalovaný uvedenými slovy chtěl pobouřiti a poškoditi zájem státu. Výrok byl též způsobilý pobouřiti přítomné a mohla též z něho vzniknouti státu škoda, poněvadž mezi posluchači bylo více osob vojenskou službou povinných, mladíci, kteří dosud nenarukovali, i záložníci.«

Naproti tomu odůvodněna jest stížnost obžalovaného, pokud, čelíc proti odsouzení podle prvního a druhého odstavce rozsudku, vytýká, že dotyčný výrok ve směru subjektivním ve skutečnosti vůbec není odůvodněn. V dotyčném odstavci důvodů omezuje se soud, jak stížnost právem vytýká, prostě na tvrzení, že obžalovaný svými výroky »z a m ý š l e l jednak republiku hanobiti, jednak znepokojiti posluchače uváděním nepravdivých vysokých peněžních nákladů na manévry«. Jediná věta, přesahující rámec tvrzení, jež mělo býti odůvodněno, že obžalovaný má jako důvěrník nezaměstnaného dělnictva na ně značný vliv, může míti význam pro odůvodnění úmyslu »podněcovati«, v témže odstavci obsažené ve směru výroku podle třetího odstavce rozsudku; ve směrech prvního a druhého odstavce jest patrně zcela bezvýznamnou. Pouhé tvrzení, že subjektivní stránka deliktů jest prokázána tím, že obžalovaný měl úmysl (dle názoru soudu) ke skutkové podstatě vyžadované, odůvodňuje idem per idem, a není proto ve skutečnosti vůbec odůvodněním ve smyslu Šu 270 čís. 5, 281 čís. 5 tr. ř. Jelikož pak jde o výrok rozhodující ve věci, kde subjektivní stránka není naprosto tak samozřejmou, že by již z výroků samých jasně vyplývala, bylo po této stránce zmateční stížnosti vyhověti, rozsudek v dotyčných bodech zrušiti jako zmatečný a věc vrátiti do první stolice k opětovnému projednání a rozsouzení, aniž třeba zabývati se i dále uplatňovaným zmatkem podle Šu 281 čís. 9 a) tr. ř. V příčině třetího odstavce rozsudku bylo bezdůvodnou zmateční stížnost zavrhnouti.

Čís. 1875.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Hanobení republiky (§ 14 čís. 5 zákona) jest úmyslné snižování její vážnosti.

Snižovati vážnost republiky znamená vyvolati v jiných osobách co do jejich poměru k republice takový duševní stav, ve kterém se nedostává vážnosti vůči ní.

Subjektivně vyžaduje se úmysl pachatelův, směřující k hanobení, spojený s vědomím, že toto je způsobilé vyvolati nepřátelské smýšlení a že jeho činem vznikne některé z nebezpečí v zákoně naznačených.

Pokud sem spadá přečtení pamětního spisu o utiskování Němců v republice.

Postavení pachatele jako duchovního není dostatečným důvodem pro závěr na veřejný zájem, vyžadující bezpodmínečný výkon trestu (§ 35 zákona).